

Viite

Asia

Kysely valtioneuvoston rakenteista; Vastaus lausuntopyyntöön; Tanska

Vastaukset perustuvat keskusteluun pääministeriön (Statsministeriet) hallintojohtajan Torben Andersenin kanssa 28.4.2014 ja Internet-tietoihin.

1. Valtioneuvostosta

1. Ministereitä on 20
2. Tanskassa ei ole apu- tai varaministereitä
3. Ministeriöitä on 20 (valtioneuvoston kanslia mukaan lukien)
4. Viimeiset hallitusohjelmat ovat olleet pituudeltaan 50–100 sivun väliltä ja sisältäneet tarkkoja suunnitelmia mm. tietyn lain muuttamisesta ja prosentuaalisista tavoitteista esim. kasvihuonepäästöjen ja työllisyyden osalta.
5. Hallitusohjelmaa on teoriassa mahdollista muuttaa kesken hallituskauden hallituspuolueiden yhteisymmärryksellä, mutta käytännössä tämä on harvinaista. Tanskassa on perinteisesti vähemmistöhallitus, joka käytännössä täsmentää hallitusohjelmaa parlamenttikauden alkaessa sekä alakohtaisilla sopimuksilla, jotka tehdään oppositiopuolueiden kanssa.

2. Pääministerin asemasta

1. Pääministeri on hallituksen päämies. Hän tekee esityksen ministeriökokoonpanosta ja niiden määrästä. Parlamentin enemmistö voi antaa pääministerille epäluottamuslauseen, jolloin joko hallitus eroaa tai päättämään uusista vaaleista. Pääministeri voi esittää parlamentin hajottamista ja vaalien järjestämistä kesken vaalikauden. Kuningas tekee perustuslain mukaan nimellisen päätöksen hallituksesta ja ministereistä ja hallituksen sen hajottamisesta ja uusien vaalien järjestämisestä.
2. Pääministeri toimii käytännössä hallituksen johtajana ja koordinaattorina. Tuleva pääministeri, yleensä suurimman puolueen puheenjohtaja, johtaa hallitusohjelman laatimista. Pääministerin vastuulle kuuluvat EU-politiikka, yhteydet autonomisten Grönlannin ja Färsaarten kanssa, talous- ja sisäasioiden koordinaatio, turvallisuuspoliittiset suhteet – NATO-suhteet, suhteet kuningashuoneeseen ja valtio-oikeudelliset asiat.

3. Valtioneuvoston rakenteesta

1. Valtioneuvosto koostuu useasta itsenäisestä ministeriöstä. Ministeriöiden välinen koordinaatio tapahtuu pääministerin johdolla joka tiistaisissa koordinaatiokomitean kokouksissa. Mikäli kysymykset liittyvät varojen käyttöön, niin ne menevät myös talouskomiteaan. Turvallisuuspoliitti-

set kysymykset menevät turvallisuuskomiteaan ja hallinnolliset hallinnolliseen komiteaan. Lisää koordinaatiosta ja komiteoiden koostumuksesta:

http://www.stm.dk/Index/mainstart.asp/_a_1848.html

Käytännössä resurssien siirtäminen yhdeltä ministeriöltä toiselle on helppoa ja siitä sovitaan yllä mainituissa komiteoissa. Mikäli rahaa siirretään, niin asiasta sovitaan hallituksen talouskomiteasta. Muodollisesti päätöksen tekee kuningatar.

2. Perustuslain mukaan pääministeri päättää ministeriöjaosta lukumäärän ja sisällön osalta, kuninkaan/kuningattaren vastatessa ministerien virallisesta (muodollisesta) nimittämisestä. Käytännössä Tanskassa on ministeriöitä, joilla on hyvin pitkät perinteet, kuten ulkoministeriö. Eri hallituksilla on kuitenkin omia erikoisministeriöitä, jotka heijastavat hallituksen poliittisista painotuksista. Esim. perheministeriö tai ilmastoministeriö.
3. Ministeriön pääasiallinen tehtävä on lakiasäättävä.
4. Tanskassa ei ole täysin samanlaisia keskusvirastoja kuin Suomessa, mutta joidenkin ministeriöiden alla on virastoja, kuten energiavirasto (Energistyrelsen), joka perustettiin 1975 kuljetusministeriön alle ja siirrettiin 2007 ilmasto- ja energiaministeriön alaisuuteen. Energiavirasto on mm. vastuussa kansallisista ja kv. neuvotteluista, jotka liittyvät energian tuotantoon, siirtoon ja käyttöön. Muita valtion virastoja ovat mm. työtaturmavirasto, elintarvikevirasto tai digitaalisointivirasto. Virastot auttavat lainsäädäntöä selontekojen kautta.

4. Valtioneuvoston päätöksenteosta ja asioiden valmistelusta

1. Tanskassa hallitukset ovat koalitionhallituksia. Asiat koordinoidaan hallituspuolueiden välillä ja koordinaatiokomitean kokouksissa. Yksittäiset ministerit voivat päättää lähinnä ministeriönsä sisäisistä hallinnollisista asioista ja silloinkin, mikäli päätökset vaativat rahaa, niin niistä sovitaan talouskomiteassa. Yksittäiset ministerit lähinnä esittelevät toimialaansa liittyviä asioita, joista tehdään yhteispäätös koordinaatiokokouksissa.
2. Koordinaatiokomitean kokouksissa tehdään joka kerta 5-10 päätöstä. Komitea kokoontuu joka tiistai lokakuusta kesäkuuhun.
3. Ministeriön virkamiesjohtajana toimii valtiosihteeri. Johtoryhmä koostuu valtiosihteeristä ja alivaltiosihteereistä.
4. Kaikki poliittisesti kiistanalaiset tai merkittävät päätös valmistellaan koordinaatiokomiteassa.
5. Virallisia gatekeepereitä ei ole.

5. Poliittisen johtamisen ja virkamiesjohtamisen suhteesta

1. Valtiosihteereitä ei nimitetä poliittisin perustein ja he jatkavat virassaan, vaikka hallitus vaihtuisi. Valtiosihteerit ovat seniorivirkamiehiä, jotka nimitetään ammatillisen pätevyyden ja kokemuksen pohjalta.
2. Jokaisella ministerillä on yksi poliittisesti nimitetty avustaja, jonka valinnassa usein puoluetoumistot auttavat ministereitä.
3. Ministeriöiden virkamiesjohtajana toimii valtiosihteeri. Tanskassa ei ole poliittisia valtiosihteereitä. Katso kysymys 4.3. ja 5.1.

4. Valtiosihteerin ja ylimmän virkamiesjohdon tehtävistä ei säädetä peruslaissa. Tehtävät kuuluvat yleisen virkamieslain alaisuuteen, joka ei kuitenkaan erityisesti fokusoi edellä mainittuja tehtäviä.

Tanskan valtioneuvoston organisatorisella rakenteella ja ennen kaikkea virkamieskunnalla on pitkät perinteet. Loppuvuodesta 2013 ja vuoden 2014 alussa usea ministeri joutui jättämään tehtävänsä tai sai varoituksen erilaisten asiavirheiden takia. (Katso tarkemmin KOB7052-45). Samalla myös korkeita virkamiehiä erosi kehitys- ja oikeusministeriöstä. Medioissa heräsi debatti, joka sivusi virkamiesten vastuuta ja yleensä roolia. Kriittisissä puheenvuoroissa kysyttiin olisiko ministerien virheet pystytty estämään, mikäli korkeat virkamiehet olisivat toimineen eri tavalla. Samalla todettiin, ettei tanskalaisten virkamiesten (laillinen) asema ole muuttunut kovinkaan paljon viimeisen 150 vuoden aikana. Varsinaisia konkreettisia muutosesityksiä ei ole ainakaan vielä, mutta asiasta käydään keskustelua.

LIITTEET

-

Asiasanat	TANSKA, YLEISHALLINTO
Hoitaa	EUR-10
Hoitaa UE	KOB
Koordinoi	
Tiedoksi	AVS-PAL; EUR-01; EUR-30; HAL-01; HAL-10; TAS-10; VSI-00 DUB; HAA VM
Laatija jakanut	